

LIBERTATEA

Abonamentul:

Prețul toii „Libertatea” cu adausele sale „Foaia Interesantă”, „Foaia de glume „Bobîrnaci” și broșurile „Spicuri Economice”, e: pe un an 10 cor. pe 1/2 an 5 cor. — Pentru economi: numai 6 cor. la an! „Lib.” cu „Foaia Int.” pt. economi 5 cor. pe an. Pentru America 3 dolari; — România 40 Lei.

Foaie națională politică.

o o c

Apare în fiecare JOL.

Inserțiuni:

1 pag. 80 cor. 1/2 pag. 40 cor. 1/4 pag. 20 cor. etc. — La inserate ce se dau de mai multe-ori, să fac reduceri de taxă

Inserțiunile ca și abonamentele, să plătesc înainte.

— Manuscriptele nu să dau înapoi. —

Deputații guvernamentali români plutind între cer și pământ.

Mărturisirea de credință a unei foi guvernamentale românești.

Foaia „Deșteptarea” dela Brașov, scrisă până de curind de răposatul Brole, care să făcuse mare închinător spre Pesta alături de nenorocitul Mangra, — în timpul din urmă parcă mai perde din orbul găinii ce avea pe ochi în politica românească. În săptămânile din urmă a publicat un șir de articoli despre „Pretenia româno-maghiară”, în cari, după multă împlădire în dreapta și n stînga a întrebării, ajunge, în articolul de încheiere, a face unele mărturisiri, pe care finem a le scoate la iveală ca o mărturisire de credință asupra foloaselor ce ne poate aduce o politică „guvernamentală” (adică o politică a capului plecat spre Pesta). Că sunt și printre noi mulțșori, unii oameni de bună credință, fiind sărăcuți cu duhul, alții speculanți vicleni, cari își vînează trebușoarele lor, puțin pășindu-le de binele obștească, — și acești găgăuți ori hulpoi, dau mereu pe „înțelepții”, propoveduind în înguste lor cercuri, că... politica noastră românească, de a sta tot în poară cu stăpînirea, nu e bună!, duce la „dezastre” (nenorociri, căderi, prăbușiri!), și că numai dela o politică mai „cuminte”, mai dîndu-se după „păr”, așadar apropiată de domni dela putere, să poate nădăjdui ceva folos simțit și pentru poporul nostru românesc din această „patrie”!

Apoi cine poate, mai hrănească-să cu aceste borboațe. Noi vedem, că și cei dela „Deșteptarea” Brașovului care a înghițit destule de acestea, deși și azi să mărturisește credincioasă acestei jinite politice, totuși e silită a mărturisi, că — în zadar e toată slugărnicia! Ea n'aduce nici un folos poporului român! Iaca ce spune numita slujnicuță guvernamentală despre deputații guvernamentali români, cari urmează politica ei (ca Mangra, Ciocan, Siegescu, Burdea și cîji Korkóni toji!):

„...de zeci de ani am avut și avem deputați guvernamentali români, în împotrivire cu deputații naționaliști români. Dar dacă ne punem întrebarea: Ce a făcut vre-odată guvernul țării pentru a le întări poziția (vaza, trecerea) la

Români, a acestor deputați guvernamentali (cari țin tot cu puterea), pentru a dovedi lumii românești că dinșii să bucură de încrederea guvernului și a întregii suflări maghiare din statul ungar, — va trebui să recunoaștem, că n'a făcut și nu face nimic-nimic, sau aproape nimic!

„Deputații guvernamentali români, s'au făcut deputați pornind din credința, că fac un bine neamului românesc și nu pentru speculă personală. Prin urmare, cînd acești deputați își pun în cumpănă cuvîntul și vaza lor în treburi de obște, ar trebui să fie ascultați îndată, și dorințele lor îndeplinite! Cînd dinșii cer lecuirea de volnicii ale deregătorilor, și luarea de măsuri priincioase ținuturilor românești, ar trebui să se țină samă, că aceste ținuturi sunt patrie comună, azi locuite de Români, mine poate de Maghiari ori Germani, după cum să schimbă rolul și rostul lumii!

„Cînd dinșii arată, că cutare poruncă e stricăcioasă, jicnește interese bisericesti, școlare, economice ori culturale, ar trebui să se țină seamă, că dinșii fac această arătare pentru înrădăcinarea credinței în popor, că guvernul țării e deopotrivă mamă bună pentru toți cetățenii patriei, prin urmare aleșii poporului sunt și trebuie să fie în acelaș timp încrezuții guvernului. Cînd în sfîrșit se osîndește o lege rea prin fructele otrăvicioase ale ei, ar trebui îndată înlăturată, ca o buruiănă primejdioasă, și prin aceasta dat prilej deputaților români guvernamentali, a dovedi înrîurirea lor în sus, ba ar trebui chiar poftiți, să arate scăderi, ce ar trebui grabnic înlăturate!

„Altfel, cum stau lucrurile azi, deputații guvernamentali — cari noi susținem că sunt tot așa de buni Români ca și patrioți, — plutesc între cer și pământ, lipsiți de încredere și sus și jos: sus fără nici o înrîurire și putere, jos huliți și calomniați, pentru că nu urlă ca lupii!..

„In asemenea împrejurări soartea dinșilor nu e de pizmuți!”

Cu alte cuvinte și slujnicuța mangristă din Brașov, recunoaște, că zău netrebnică e politica „guvernamentală” ce să face azi de cătră unii oameni, printre cari pot să fie și cîțiva cu bune gânduri, dar cei mai mulți sunt ticăloși!

Făcînd acum o asămănare între foloasele uneia și alteia din aceste două politice, iaca ce iese, drept rod vădit al lor:

Politica celor cu capul plecat (guvernamentali) nu aduce nici un rod material, pipăit, marelui obște, poporului românesc!, — precum o mărturisește și „Deșteptarea” în cuvintele ei de mai sus. Iar suflătește ce rod aduce? Acela, că își scoate din suflet ori-ce mîndrie, te înjosește ca pe-un animal lîrîtor pe la ieslele stăpînilor, și acei stăpîni te lasă și cu ieslea goală! Așadar ai pierdut tot: și materia și sufletul tău!

Politica noastră, a celor din partidul național, care cere cu glas înalt și cu bărbăție drepturi și, bunuri pe sama acestui popor, nu prin cerșrie, ci cerîndu-le ca *cuvîntu-i-se*, — politica asta azi nu poate încă zmulge nici ea rîzdele materiale, pipăite, din mîinile celor dela putere. Dar cel puțin sufletul poporului nu l'a umilit, nu l'a jerfit, nu l'a călcat în tina sau pulberea drumului! Luptătorul național ce în acest fel își cere drepturile, cel puțin este privit ca bărbat, ca om, nu ca căne. ce să tiră și se gudură la picioarele stăpînului zilei!

Pe firilor nici stăpînul nu dă nimic; pe celalalt, pe cel cu fruntea sus, pe bărbat, îl prețuește, să fiți siguri, și el!

Aceasta e deosebirea între politicul „guvernamental” și între politicul naționalist la noi Români în această țară.

Ba mai mult! Politicul naționalist ce să prețuește, nici atunci cînd guvernul, după ce și-a pierdut sufletul seu, ar căpăta oarecari sfărîmături din masa domnului seu, — el nu s'ar putea umili, numai pentru ca se capete și el! El nu cere nimic pentru sine, ci totul pentru marea obște, pentru neamul întreg! Și cînd, drept rod al luptei sale, neamul capătă ceva din cîte cere, pentru asta încă tot nu are să se poclonească în chip de slugă ce sărută mîna stăpînului! Ce i-s'a dat, i-s'a dat, că i-s'a cuvenit! Și el și atunci își păstrează bărbăția, vrednicia în ținuta sa, și nu va îmbrăca în locul ei haina deșoșitoare a — lingăului!

Episcopul Dr. Hossu

vorbînd în casa Magnaților, contra episcopiei de Hajdudorogh.

În ședința de Vinerea trecută, legea despre episcopia de Hajdudorogh, votată de dietă, avea să treacă și prin instanța sa a doua, prin Casa magnaților (sfatul bătrînilor țării, cum i-am zice).

Fiindcă în șful acestei Case au scaun și toți Episcopii țării, deci și Episcopii români, la dezbaterea acestei legi a luat cuvîntul și Preasfinția Sa Episcopul Dr. Hossu dela Gherla, arătînd, cu vorbe cumpătate, că nu-s adevărate cele ce le spusese alți Episcopi catolici, că înființarea acestei Episcopii ar fi încheierea unui șir de zbateri a unui mare număr de credincioși cari și-au dorit'o tare și că este aducerea păcii pentru acești luptători după ea!... Din potrivă, spune Pr. Sfinția Sa Dr. Hossu, noua Episcopie n'a adus „pace”, ci chiar războiu! Ea a pus pe picior de războiu întreg poporul românesc, din a cărui trup s'au rupt zeci de comune cu zeci de mii de suflete românești, cari n'au vrednicit această soartă! Arată că și vremile mai întunecate din veacul lui Rákoczy, cu sute de ani nainte de asta, au fost mai luminate în privința asta decît zilele noastre, căci Rákoczy, domnul unguresc al Ardealului, yăzînd că vremile aduseseră cu sine ca poporul român să asculte în biserică slujba în limba slavă, neînțeleasă de el, a stricat acel lucru, dînd slobozenie a se sluji românește pentru Români, ca ei să înțeleagă ce să spune în rugăciuni, cîntări și evanghelie. Aștazi, în veacul luminei și al înaintării, să face întors: să ia poporului limba înțeleasă de el, și i-se vîră în biserică una neînțeleasă! Cere să se respecte drepturile bisericeii gr-cat. române, căci altcum lucrul va avea urmări rele!

Preasfinția Sa arată, că chiar din punct de vedere maghiar, e rău ce să face. Căci din cele ce să petrec în jurul episcopiei de Hajdudorogh Români văd un lucru: că dacă ei învață și știu limba maghiară, apoi vin socotiți ca Unguri! (Căci Români din parochiile alipite de Hajdudorogh știu mai toți ungurește și politicii dela cîrmă îi socot acum drept „Unguri” de aceea le dau și în biserică limba maghiară!) Acești Români

gr-cat. își pot însă apăra limba, la care jin, trecind la biserica gr-orientală. Arată că ministrul președinte Tisza, care mereu să laudă că vrea pacea cu Românii, n'a făcut nimic pentru sălășluirea acestei păci între Maghiari și Români! Osindește faptul că un preot român, G. Mureșianu, să fie ținut în temniță pentru că a protestat ca vicarul noii episcopii să-i între cu solgăbireul în biserică pe vremea slujbei în Vinerea mare și să-i tulbure sfânta slujbă și pacea între credincioși. Românii nu au nimic împotriva înființării Episcopiei gr-cat. maghiare pe sama Ungurilor greco-catolici, — dar nu să pot învoi, ca acea Episcopie să fie mărită cu comune românești! Cere ca să se facă dreptate, dându-se napoi Metropoliei greco-catolice românești comunele cari au fost rupte dela aceea și lipile, contra voinței lor, la episcopia cea nouă!

Metropolitul-Primate catolic al Ungariei, Csernok, răspunde P. S. Sale Episcopului Hossu, că de s'au făcut greșeli la alegerea parochiilor, asta s'a făcut pe temeiul datelor statistice (de numărătoare) oficioase, cari arată tot Unguri în acele comune (fiindcă la numărare i-a aflat că știu vorbi ungurește!). Nici sfinția sa nu află de potrivită, din potrivă osindește purtarea fără tact a vicarului Jatzkovits care a mers cu gendarmi și cu solgăbireae după sine prin dieceză, — dar totuși „rășcoala“ celor din Mofinul-mic, o află de neîndreptățită!

Ministrul preș. Tisza spune, că da, el are la inimă împăcarea între Români și Maghiari și să si-lește să înlătore neînțelegerile dintre ei (o fi, o fi!).

Unele-altele.

Cursurile dela Văleni

să încep și astan, ca și în anii trecuți, la 1 Iulie st. v. (14 Iul. n.)

Ele vor sta sub conducerea probată și luminată a dlui profesor universitar N. Iorga. Vor prelege ascultătorilor mai mulți profesori universitari din București și Iași și alți profesori și învățați din Țară.

Atragem toată luarea aminte asupra acestor cursuri și îndemnăm pe toți ciji au puțință, a merge pe una-două săptămâni cel puțin, la Văleni, să asculte cursurile acestei vrednice universități de vară, dela care tot Românul să întoarce cu suflet românesc mult întărit!

Fapte nobile.

Ioan Oncescu!

Iată un nume care va fi scris cu litere de lumină în istoria bietului nostru popor român din această patrie!

Ioan Oncescu era notar penzionat, fost notar în Răhău (lingă Sebeșul-sășesc), om înaintat în vîrstă, care trăind în lume, nu a trăit în zadar! Și-a adunat o a-

vere frumoasă, de vre-o 130.000 cor. și cît a fost notar a făcut tot ce a putut spre a îmbunătăți soarta poporului. Pe lipitorile streine le alunga din mijlocul poporului! Odată venise un negustor jidan în comună vrînd să deschidă ceva prăvălie și crîșmă. Notarul Oncescu a fost cel dinlîi care a pus la cale reprezentanța să-i facă vînt perciunatului! Și i-au făcut! Și în altfel își ajută poporul.

Iar prin moartea sa s'a făcut nemuritor! Prin testament el a lăsat numai jumătate din averea lui rudeniilor, iar jumătate, vre-o 75.000 cor., tot spre scopuri culturale românești!

O casă din Sebeș, cu venit de vre-o 1400 cor. pe an, a lăsat'o bisericii gr-or. din Sebeș să se deede stipendii la băieți de gimnaziu.

Asociațiunii și Fondului Cultural dela Sibiu 50 acții „Sebeșana“ (preț de vre-o 8000 cor.).

Bisericii noue gr-or. ce să va zidi în Sebeș 20.000 cor.

Bisericii din Răhău mai multe pămînturi, — etc.

Preț de 70.000 a testat spre scopuri nobile.

Dzeu să-l odichnească între cei aleși și buni ai săi!

Un glas de protestare.

Sinodul protopopesic gr-cat. al Clujului s'a întrunit la 19 Iun. n. pentru a desbata asupra planului de lege despre cvincvenalele preoșilor, plan ce era încă trecut prin amîndouă instanțele sfatului aducător de legi a țării. După potrivite desbateri și chibzuiri, sinodul a luat hotăriri bărbătești, cari sună așa:

1. Sinodul vede cu mare amărăciune sufletească, că nedreptatea din 1898 și 1909, prin care preoșimea este împărțită în două clase, este ținută și în noua lege despre cvincvenale!

De aceea repește de nou punctul seu de vedere de mai nainte că, congrua nu este însuși salariul preoșilor, ci numai măsura cea mai mică de lipsă pentru susținerea caracterului și demnității preoșiei, de aceea cere de nou ca congrua preoșească să se deede în măsură de o potrivă tuturor preoșilor, fără privire la pregătirea lor!

2. Sinodul consideră legea despre cvincvenale ca o mărturisire faptică a guvernului, că congrua în măsura prevăzută de legiile de mai nainte, după împrejurările de scumpete din anii din urmă, nu mai răspunde, nici ca cerința cea mai mică a traiului pe care îl cere starea preotului. Tocmai în puterea acestei mărturisiri sinodul socotește a fi drept, ca cvincvenalele să se împartă avînd în vedere numai la anii de serviciu, iar nu pregătirea preotului sau alte împrejurări!

Indeosebi sinodul socotește ca cea mai mare nedreptate, că preoșii cu pregătire mai puțină, să fie lip-

siți cu totul de cvincvenale, și socotește ca o lovitură în caracterul preoșesc, ca acelora să li-se deede cvincvenale numai în chip volnic, iar nu în virtutea legii, și statornic!

3. Și mai nedreaptă află sinodul acea măsură a legii plănuită, prin care sunt lipsiți de cvincvenale toți acei preoși, fie chiar și cu pregătire deplină, cari se găsesc în parochii slab înzestrate cu averi, a cărei întregire congruală trece dară peste 1200 cor. În acest fel, prin legea de „îmbunătățire“ a congruei de azi, sunt lipsiți de îmbunătățire tocmai aceia, cari ar avea mai mare lipsă de ea, adică preoșii cu parochiile cele mai sărace!

4. Aceste măsuri, nefiind în congruă cu rostul legii despre congruă, ba chiar contrare aceleia, sinodul nu le poate socoti altfel, decît ca niște măsuri vrășmașe, aplicate numai față cu preoșii bisericii românești, și ca niște acățături pentru a lipsi partea cea mai mare a preoșimei noastre de ajutoarele, la care are drept deopotrivă cu preoșii tuturor celorlalte confesiuni din patrie!

5. În știința patriotismului nostru cinstit și curat, luminat de lumina vecinicilor adevăruri ale Evangheliei și călăuzit de iubirea firească a poporului, căruia îi suntem și vrem să-i fim părinți sufletești și conducători spre civilizațiunea cea adevărată!, — noi protestăm cu toată aprinderea sufletului nostru în contra oricăror măsuri de aceste nedrepte, și cerem cu toată tăria să fim împărțășiți în măsură de o potrivă și de bunurile statului, după cum purtăm în măsură deopotrivă și sarcinile lui!

6. Măsurile acestea le respingem în folosul binepriceput al patriei și al pacificei convieștuiri cetățenești; cu alt mai mult, că ele ni-se fac din partea unei stăpîniri, căreia îi place a spune cu cuvinte frumoase, a vorbi de „pace“ și de „împăcarea“ confesiunilor și naționalităților din patrie! În acest chip însă faptele desmințesc cu toată greutatea, cea ce cuvintele spun cu aștia ușurătate!

De încheiere Sinodul roagă pe Preasfințitul Arhiepiscop al bisericii gr-cat. să lupte și ei la locul lor și cu toată puterile contra nedreptăților din această lege!

Soșii Bârsan pe la noi.

Dl Zaharie Bârsan, scumpului fiu al Ardealului nostru, avîntat pe cărările artei teatrale până la înălțimile desăvîșirei, însoțit de soșia sa doamna Olimpia, la fel de măiastră în greaua artă a jocului teatral, — au venit iar printre noi. Au jucat în cîteva locuri și au ajuns și la Orăștie.

Orăștia a primit pe dl Bârsan cu aceleași brațe deschise, cu a-

ceeași dragoste și admirație sinceră, pe care o vrednicește acest om, nu numai ca preot al Thaliei, ci și ca scriitor de talent, prozaist și poet gingaș. Cînd vedem pe Zaharie Bârsan, vedem un întreg artist: al jocului teatral, al poeziei și al nuvelei ori schiței ușoare, duioase, mișcătoare. Pentru aceste cuvinte noi Orăștenii i-am ieșit înainte cu toată dragostea noastră și i-am dat privilegiu a juca două seri: Mercuri și Simbătă seara, în săptămîna trecută. A stors de nou toată admirația noastră.

Nu mai puțin a fost admirat jocul natural, răpitor chiar, al doamnei Bârsanu, bine cunoscută și mult apreciată de publicul nostru pentru realul și însemnatul seu talent teatral.

Cele mai bune cuvinte și despre tinerul elev al școlii dramatice din București, care îi însoțește. Joacă bine și promite a ajunge artist apreciat.

Dar pe cînd suntem fericiți a vorbi în cuvinte așa de însuflețite despre acești artiști ai teatrului românesc, — suntem tot alt de nefericiți cînd trebuie să scoatem la iveală ținuta centrelor noastre românești din Ardeal și Ungaria întru înfîmpinarea și primirea cu vrednicie a acestei mici trupe teatrale, care vrea să fie prevestitoarea viitorului teatru ambulant al nostru și înaintemergătoarea aceluia!

Ne e foarte greu să o spunem, că acești artiști însemnați, să luptă cu o mulțime de perplexități și neplăceri în ducerea în deplinire a planului ce și-au făurit de a face un turneu artistic bogat și mulțumitor prin Ardealul și Ungaria și Bănatul nostru.

Dl Bârsan și-a arangeat singur turneul, drumul pe care să-l facă, și cînd colo, la îndeplinirea lui, ba de colo, ba de dincolo, îi vin răspunsuri dela „frunțașii“ orașelor noastre, că cîr, că mir, că au avut prea multe (!) producții, că e „criză“, că e teacă, că e pungă, și — nu-ți recomandăm să vii, că n'o să afli ce am dori să găsești la noi!.. Refuz dela Hașeg, dela Caransebeș, dela Lugoj (de aci nici macar răspuns!) și de pe aiurea. Așa că talenții nostri artiști să vad siliți a-și reduce turneul doar la a treia parte din punctele pe cari aveau de gînd să le cerceteze. Să aprindă numai în a treia parte pe altelea vetre flacăra tainică și luminoasă a focului teatral românesc, aprins și hrănit de mâni chemate, știutoare.

E o nenorocire asta pentru noi ardelenii și ungurenii, cari nu primim cu toate mânilor privilegii de a vedea și o asculta un teatru românesc jucat de talente, cu cari nu să pot asemăna trupele ungurești ce culcează pe la noi, și pe care le cercetează și mulțisorii Români!..

Dar să nu să creadă că noi aruncăm îndată vina numai în circa-

publicului care, vezi dta, nu să știe „însuflești“, nu să mișcă de sine așa ca electrizat la cea dinții veste despre un turneu de acesta. Nu-i vom da îndată în cap pentru asta. Căci noi nu publicului îi dăm toată vina. Ci o dăm altor împrejurări.

Intii și intii însași trupa Bârsan, când pleacă în turneu, prea să lasă în voia sorșii, a întâmplării. Iși bizue toată soarta unei cărți postale trimise unui domn din un oraș, și dacă acel un domn a dormit rău în noaptea nainte de a primi scrisoarea dela dl Bârsan, îi trîntește un răspuns că... am avut prea multe spectacole astan (și poate n'a avut nici unul, afară doar de vre-un circ de a zecea mână ori o producție de diletanți locali ce i-au tras măselele prin arta lor), — și artistul Bârsan, un suflet fin, simțitor, care nu să știe îmbulzi ca de pildă „artiștii“ cu nasuri coroiate ce să abat de prin Pesta și de cari nu scapi ca de pacoste pân' nu le plătești un bilet două, — își face calea întoarsă și, tăcut și desigur cu măchire în suflet, pleacă într'altă parte, doar dă de oameni cari au dormit mai bine peste noapte!

Dl Bârsan ar trebui să-și angajeze de cu vreme un tiner bun, cât de cât cunoscut și inimos, care, ca un fel de „secretar“ al trupei, să meargă însuși din oraș în oraș, să-i pregătească cu o săptămână două nainte terenul, să-i facă abonamente la producții, cam două în fiecare oraș, — și suntem sigur că cu acest mijloc au să reușească deplin turneele! Care Român ce să prețuește cât de cât nu să va abona la două seri Bârsan, decum la una? Doar n'om fi noi mai prăpădiți ca publicul de-a treia mână strein, care, chiar meseriași mai subțirei la pungă, să abonează la 3—4 seri de-ale teatrului cel vestește cutare trupă ungurească de trei mai prejos în artă decît soșii Bârsan!

Adevărat că acest lucru ar fi datoare să-l îngrijească Societatea noastră de teatru. Dar, nu știm de ce, de ce nu, această Societate rămâne așa de rece, așa de nepăsătoare față de turneele Bârsan, ba și de-a altor artiști, încît par'că n'ar privi-o de loc. N'aude, n'avede, n'a greul pămîntului. Deși pe sine s'ar mări, luînd sub scutul seu și călăuzind și ajutînd astfel de turnee, date de adevărate talente, de înainte-mergători ai teatrului nostru viitor.

— Simbătă în 28 Iun. dl Bârsan joacă în *Alba-Iulia*! Toți Românii din acel oraș și jur, să grăbească a-l arăta luarea aminte și prețuirea ce o vrednicește!

Dum. în 29 Iunie în *Deva*.

Luni și Marți în *Brașov*.

Mercuri în *Făgăraș*.

Sâmb și Dum. în *Oravița*.

Iar în cealaltă săptămână:

Luni în 7 Iulie la *Bocșa*.

Joi în 10 Iulie la *Lipova*.

Sâmbătă în 12 Iulie la *Ludoș*.

Duminecă în 13 Iulie la *Teiuș*.

Fi-va pace sau războiu?

Bulgarii și Sîrbii își stau încă față în față înarmați până 'n dinți! — Nu e sigur de să vor putea împăca! — Țarul a pășit de nou la mijloc și cere supunere la cuvîntul lui!

Săptămîna trecută scriam cu oarecare plăcere, că primejdia războiului celui nou în Balcani ar fi trecut, că întervenirea Țarului asigură pacea țărilor supărate între ele, — dar ca mîne-zi toată vorba bună de pace era spulberată prin știri, că neînțelegerea nu numai că nu s'a domolit, ci s'a întesit de nou și nici cuvîntul Țarului rusesc nu va putea împedeca încăerarea celor două surori ce să hîrjonesc pentru pămîntul de împărțit!

Toată săptămîna, începînd de Vineri pînă Marți în cea de față, tot știri rele au venit! Simbătă deja să spunea, că Bulgaria va trimite Luni ori Marți „ultimat“ (cel din urmă cuvînt al ei) Sîrbiei, la care de nu va veni răspuns mulțumitor, va urma aplicarea armei! Fiecare din cele două țări spunea că a sfîrșit cu înarmarea, e gata de luptă. Sîrbia va avea și ajutorul Greciei și a Muntenegrului!

De unde noua izbucnire a flăcărilor pregătitoare de războiu, cari să potoliseră? Iaca de unde:

Rusia cam spriginea pe Sîrbia în cererile ei, căci zicea că de fapt Sîrbia, prin amestecul Europei care a făcut Albania neatîrnătoare, a pierdut din hotarul ce i-se croise prin contractul de naintea războiului. Și cerea Bulgariei să mai lase din „dreptul“ ei de pe hîrtie. Că de nu, ea ajută Sîrbiei.

Bulgaria atunci a răspuns Rusiei: *Cînd armatele mele biruitoare stăteau naintea Ceatalgei și noi eram gata a înainta spre Constantinopol și a pune steagul și crucea creștină pe inima împărăției turcești, tu, Rusie, ne-ai oprit!* (Pentru a încungiura un mare războiu european ce ar fi urmat pentru întrebarea că a cui să fie Constantinopolul, această cheie a Răsăritului). Și ni-ai zis, că vom primi despăgubiri în Macedonia. Acum în Macedonia nu numai că nu ne faci rost de „despăgubire“, ci nici cît ni-se cade după Contract, nu vrei să ni-se lase neatins. Bine. La împărțirea între mine și Sîrbia, fie voia ta, Rusie maică. Dar fiindcă cu Turcia contractul de pace și așa nu e deplin încheiat, eu îl întrec și plec peste Ceatalgea mai departe și mă duc asupra Constantinopolului dela care m'ai oprit cu făgăduințe la timpul seu! Că cum sunt armatele turcești de destrăbălate azi, în 3 zile-s în Țarigrad!

Așa a răspuns Bulgaria. Atunci Rusia s'a dat pe lingă Sîrbia și a început a o sili pe asta să mai lase din dreptul ei, — ca să se încungiure un războiu și mai mare ca cel dintre ea și Bulgaria! Și

Sîrbia să necăjise și nu voia să se supună cererii Rusiei, și de aci săptămîna de nouă încordări peste care trecurăm.

Acum iar sunt vești de pace, căci Sîrbia s'a plecat slăruințelor Rusiei și a spus, că dară primește să facă Țarul judecata, cum va afla el de bine...

Așa să spune azi, — dar că așa va fi mîne, nu să poate ști. Căci cele două vecine și surori din gură vorbesc de pace, dar de înarmat să înarmează mereu și oștile nu și-le retrag dela hotare!

Iar pînă nu vor începe a-și trimite soldații cătră casă, de o siguranță a păcii nu să poate vorbi.

— Ciocniri mai mici s'au întimplat și în săptămîna asta pe la hotare colo și colo.

Așa, încă nu să poate vorbi cu siguranță de va fi pace ori să vor repezi una asupra alteia ca niște proaste cele două țări vecine.

Cătră alegătorii români din cercul D.-Sînmărtinului

Deputatul cercului Diciosînmărtin, dl Sándor János, ales în 1910, a fost numit ministru de interne. În urma acestui fapt a trebuit să se retragă din scaunul de deputat al acestui cerc, dator fiind să se supună unei alegeri nouă. Pentru alegerea nouă s'a pus ziua de 28 Iunie n. 1913.

Trăiește încă viu în aducerea aminte a tuturor lupta electorală din 1910, purtată de cătră partidul național român din cercul Diciosînmărtinului.

În urma legilor neprielnice am fost prea pușini ca să învingem, dară și cei pușini cîși am fost, am luptat admirați de toată lumea românească, și prin lupta noastră făcătoare împreună și plină de lăpădare de sine, am mîntuit cîstea steagului! Am dovedit mai ales celor puternici dela noi, că poporul român din comitatul Tîrnavei-mici este un popor trezit la știință de sine, și este hotărît a lupta cu toate mijloacele legiuite pentru ajungerea scopurilor sale obștești și politice.

Nici de atuncea încoace n'am pregetat nici o clipă a urma pe toate terenele lupta pentru scoaterea drepturilor noastre.

Astfel ar trebui să ridicăm din nou steagul la alegerea care urmează, și să plecăm la nouă luptă.

Avînd însă în vedere, că activitatea parlamentară a partidului nostru național român nu cere să luăm parte lucrătoare între ori-ce împrejurări;

avînd în vedere, că scopul activității parlamentare a fost creșterea politică a poporului românesc și prin lupta dela alegeri, care școală politică însă s'a făcut în cercul electoral al Diciosînmărtinului cu deplină reușită la cele din

urmă alegeri obștești nu de mult petrecute;

avînd în vedere, că stăm înaintea unei alegeri parțiale și nu peste mult, în restimp de cel mult 2 ani, vom fi chemați la urmă pentru noile alegeri generale (a toată țara) cînd datori vom fi să ridicăm din nou steagul partidului nostru național cu puteri neslăbite;

avînd în vedere scurțimea timpului pînă la ziua alegerii parțiale, care ne face peste puțină o pregătire întinsă potrivită scopului;

avînd în vedere mai departe criza economică, care este o piedecă puternică în calea unei lupte corăspunzătoare;

dorînd în urmă a crușa puterea noastră pentru lupte și mai mari, cari ne așteaptă în apropiatul viitor, — deși partidul guvernamental și felul lui de cîrmuire de aztăzi, în urma fărădelegilor și volnicilor săvîrșite împotriva ființei noastre naționale, nu vrednicește nici o crușare, ci provoacă lupta cea mai neîmpăcată și înverșunată, — cu toate aceste am hotărît să rămînem, față de alegerea parțială fixată pe 28 Iunie n. 1913, în cea mai strînsă pasivitate.

Ne adresăm deci cătră toți alegătorii români din cercul Diciosînmărtinului și-i rugăm, ca față de alegerea parțială, care să va ținea ie ziua de 28 Iunie n. 1913 în orașul Diciosînmărtin, să rămîna în deplină pasivitate (a nu lua parte). Il timbrăm cu pecetea vînzării de neam pe acel alegător român, care să va înfățișa la alegerea aceasta, voină a da, ori dînd votul pentru ori-ce candidat de deputat strein de partidul național român!

Din ședința comună confidențială a tuturor organizațiilor partidului național român din comitatul Tîrnavei-mici, ținută în

Diciosînmărtin, la 18 Iunie n. 1913

Atanasie Beșă, Dr. Ioan Bian, Moise Birtolon, Dr. Romul Boila, Dr. Emil Breda, Dr. Marcian Caluțiu, Simion Caluțiu, Alimpiu Costea, George Dănilă, Miron Dascăl, Teofil Gerasim, Ioan Istrate, Dr. Ilarie Holom, Dr. Alexandru Morariu, Alexandru Papiu, Dr. Virgil Radesiu, Vasile Smigelschi, Octavian Tobias, Niculae Todea, Emil Vlăsa.

Povestea neamului

cu chipurile și versurile ei, scrisă a nume pentru popor, — să află în broșurile (cărțile) scoase de foile naționale dela Orăștie, sub numele:

„EROII NOSTRI“

din care au ieșit cîrticica 1 și 2, cuprînzînd istoria neamului nostru românesc dela începutul lui pînă după venirea Ungurilor pe acest pămînt.

Fiecare cîrticică are mulțime de poezii ce cîntă mărirea străbună și chipurile eroilor străvechi și a faptelor lor mari. Prețul fiecărei cîrticice e 30 fl. și 5 fl. de postă. Luată a mindouă odată, să trimit franco cu 65 fl.

Broșura 3. e sub tipar și va ieși în curînd. Vom da de știre.

Nu-i bine așa!

Preoții noștri să nu cultive mărirea prăpastiei între frați, ci de pot să lucreze la astuparea aceleia!

Dela un abonent al nostru din o comună din comitatul Turda-Arieș, primim o scrisoare, care ne descoperă un fapt respingător: ura cea sălbatică cu care un preot din acea comună privește pe credincioșii de cealaltă confesiune, deși tot Români și ei.

Nu voim să spunem nici numele preotului, nici confesiunea de care se ține, nici comuna macar, — căci foaia noastră să ferește a așița patimile confesionale, din potrivă, lucrează la domolirea aceluia. Povestim numai faptul simplu și îl judecăm din punct de vedere curat românesc, și celorlalte noștri să tragă din el învățătură ca Români. Iaca ce ni-se scrie:

Dle Redactor!

Domnului învățător (N. N.) dela noi, i-s'a născut un copil și a chemat pe vechiul său nănaș pe învățătorul din comuna vecină (N. N.) să i boteze copilul. Dar preotul (N. N.) nu l'a lăsat să-și aducă pe acel naș, spunând că nu-i iertat să fie nănaș unul de altă confesiune, ba ar fi zis, că cu un inv. de acea confesiune, nici la o masă nu poate ședeaa!..

Această purcedere a domnului preot ne-a amărit până 'n suflet, cu deosebire pentru aceea, că noi cunoaștem și știm pe învățătorul din comuna N. N. că e om la locul său, harnic și învățător de frunte.

Cu atât mai dureros ne-a atins aceasta, pentru că noi, sătenii de aici, de când ne-am pomenit, fiind comunele foarte mici și aproape una de alta de 1 km., am trăit ca și cum am fi fost numai o comună, ca frați! Ne ajutorăm unii pe alții și la bine și la rău. Nici pomenire nu a fost între noi, că unii sunt gr.-cat. iar alții gr.-or. Preoții noștri trăiau în cea mai deplină armonie, ba s'a întâmplat că să cheme unii pe alții la vre-un maslu sau altă slujbă, — așa de bine trăiau la olaltă.

Dar acum dl părinte N. N. prin astfel de pășire, vrea să ne strice frățietatea cu vecinii, pentru că suntem de două confesiuni!..

Nu mai arătăm ce ne scrie abonentul nostru. E prea destul atât. Și din atât vedem, că sufletul în poporul celor două sătulețe surori, e bun, e curat, e sfânt în românitatea sa!

Află preoții noștri de acolo, că e lucru cuminte, că slujesc ei lui Dzeu sau oamenilor ori amindurora, când vor să samene sămința urei și a pizmei confesionale în inimile credincioșilor lor? Oare are neamul nostru folos de aceea, că fii lui vor trăi sfășiași, asmuși unii asupra altora? Sau cișligă mult biserică prin aceea?

Am arătat acest caz, numai pen-

tru ca oamenii noștri să vadă și să înțeleagă, cum nu trebuie să se poarte un Român bun, fie el unit ori neunit.

Iubit popor! Acolo unde preoții își stau nainte cu astfel de sfaturi, cu astfel de „povește“, — fii tu mai cuminte, căci în tine ne-a fost prin veacuri și ne e încă toată nădejdea, — și respinge dela tine astfel de învățături, și cere preotului să-și fie spre altceva bun povățuitor, spre ceva ce să fie de folos înaintării tale și a tot neamul, — dar nu spre spargere!

Alegerea dela Arad.

Lukács, Héderváry, Tisza, sau hoțul, gazda hoților și îndemnătorul lor!..

În 28 Iunie este nouă alegere de deputat în Arad. Căci Tisza, care a fost ales în 1910 după ce a cheltuit aproape un milion de coroane pentru cumpărarea alegătorilor, — fiind acum numit ministru președinte, a trebuit să se retragă din scaunul de deputat în care a fost ales și să se supună unei alegeri noue, — ca să vadă dacă mai are încrederea alegătorilor sei ori ba. Așa-i moda. Ziua alegerii celei nouă e pusă pe 28 Iunie, ca și la Diciosinmărtin.

La Arad s'a pornit o luptă foarte înverșunată din partea partidelor de împotriva (opoziție) din dietă, pentru a trînti pe salrapul Tisza în Arad. Doar Aradul e orașul celor 13 martiri (mucenici) ai lor dela 1848. Ei țin că aci au și trebuie să aibă mai multe suflete ce să închină lui 1848, partidul koșutist, și nu partidul tiszaișt cel închinător spre Viena! Chiar de aceea koșutiștii au luat lupta aci cu bune nădejdi a trînti pe Tisza, făcînd astfel de rușine întreg partidul „muncii“ și guvernul în capul căruia acesta stă!

Dar Tisza și ai sei spun că nu să tem. Ei cunosc doar așa de bine oamenii. Știu unde-i doare pe civii din Arad, și unde trebuie să-i ungă, — iar de unsoare au ei grijă cînd e vorba de a scoate ales chiar pe capul partidului și al guvernului!

Va fi dar o luptă înverșunată, — așazicînd pept la pept, os la os, pe moarte și pe viață!

Cumcă așa va fi, să vede și din presemnele acelei lupte. Dumineca trecută au avut koșutiștii adunarea de candidare a omului pe care ei îl pun în fața lui Tisza. Pun pe groful Széchenyi Aladár, unul din cei mai bogați și cu vază, ce îl au în taberele lor. Și acest grof ținîndu-și vorbirea de „program“ în fața alor mii de cetățenii și alegători, vorbit printre altele și de lupta lui Déssy contra lui Lukács și de mișelile pe care le-a descoperit acel proces, și a spus:

„Am știut (prin acel proces) că Lukács, fostul ministru președinte al Ungariei, purtătorul Ordului (medaliei) Sfîntului Ștefan, e un hoț ordi-

nar! (Mare plăcere, în adunare!) Căci doar e tot afită, că oare eu fur banii țării, bun obștesc, banii noștri ai tuturor, pe sama mea sau pe sama altora! Am știut apoi că groful Carol Héderváry, fostul ministru președinte al Ungariei (naintea lui Lukács) și purtătorul Linei de aur (altă medalie scumpă ce o dă Împăratul la oamenii cei mai credincioși ai sei) a cheltuit milioanele furate, pentru alegeri! Căci el a ales partidul „muncii“ și pe capul aceleuia pe Tisza Istvan. Așadar purtătorul Linei de aur e gazda hoților. Iar gazda hoților și hoțul, cad cam sub aceeași judecată! — Am știut mai departe, că groful Tisza Istvan, întiul ministru al țării și purtătorul Ordului Sfîntului Ștefan, el a făcut pe acești doi domni mari, i-a îndemnat, să săvîrșească această faptă a lor, — așadar el e faptuitorul moral, îndemnătorul, sau cum i-am zice redactorul responsabil! — Întreg temeiul felului jalnic de stăpînire de azi, e: furătura, înșelăciunea și defraudarea (Mare plăcere!). Între Lukács și Tisza nu vede deosebire. Numirea lui Tisza ca întii ministru, e ca și cum i-s'ar fi dat țării o palmă!.. Pentru aceea alegătorii aradani să nu-l mai cinstească cu voturile lor.

Așa e de înverșunată lupta la Arad! Așa vorbesc acolo cei mai mari domni unguri unii despre alții! De i-am spune noi așa ceva lui Tisza și soșii, ne-ar băga în temniță pe ani de zile. Noi însă n'o zicem. Arătăm numai, ca curiozitate, cum să spală patrioții între sine.

Românii, la o parte!

Că ce încordată va fi această lupta, mai arată și următorul fapt:

Groful Mihail Károlyi, capul partidelor koșutiste de azi, înfrățite și contopite, din prilejul acestei adunări s'a dus și a cercetat pe dl Vasile Goldiș în Arad, și l'a rugat să stăruiască, ca și alegătorii Români din Arad să voteze pentru groful Széchenyi, în contra zdrobitorului de legi și de dreptate Tisza.

Dl Vasile Goldiș i-a făcut cunoscut grofului koșutist, că cu părere de rău, partidul național român nu să vede îndemnat a sprigini nici pe koșutiști față de Tiszaiști — căci a avut nenorocul a cunoaște și pe unii și pe alții fiind la guvern. Cînd au fost la putere, ca guvern al „coalitiei“, koșutiștii nu s'au purtat nici cu un fir de păr mai cinștii și mai drepti față de Români! Doar de pe vremea lor avem legea de școli aponyană, și altele. De aceea, ne-avînd nici o chezeșie că unii ne-ar fi mai binevoitori decît cealaltii, conducătorii Românilor din Arad au hotărît, că față de această alegere, să rămîna la o parte, nedîndu-și volul lor nici unora, nici altora!

Acesta e cuvîntul de ordine al conducerii partidului național, pe care să-l și țină toți alegătorii români aradani! Vom vedea cine să va duce totuși spre taberele contrare.

Germania pe urma Franciei.

— Pe calea păcatului. —

Până acum, de vre-o jumătate de veac încoace, o boală primejdioasă și plină de tina păcatului, apasă asupra națiunii franceze: lipsa de sporire firească a poporului țării. Și nu din întâmplare, ci ca urmare a păcătoasei ținite a familiilor franceze de a să feri de copii. Franțuzaica are un copil, mult doi, și mai mulți nu-și poștește. De aci apoi rămînerea napoi a națiunii franceze față de națiunile vecine cele cu moravuri mai sănătoase, prin urmare spornice așa cum le-a lăsat Dumnezeu.

În deosebi e izbitoare deosebirea între națiunea franceză și vecina sa germană! Pe cînd nainte cu vre-o 40—50 ani, aceste popoare erau aproape la fel de mari și de tari, doar cu 4—5 milioane mai mulți Nemții ca Francezii, pe atunci azi Francezii sunt abia 42 milioane, iar Germanii peste 60!

Foile germane, îndeosebi cele de glume, de cite-ori vorbeau despre Franța și Germania, le închipuiau ca pe doue femei, dintre care una subțire, plîpîndă, mai mult bolnăvicioasă, care nu e în stare a mai și naște copii, iar alături de ea una voinică, roșie în față, puternică, plină de viață!..

Dar — cum să schimbă lumea, Doamne! Și cum să molipsește om de om, neam de neam!

Numărătorile cele mai nouă ale locuitorilor Germaniei, arată, că și sporul Germaniei începe a schiopăta! Acest spor nu mai e în creștere față de cît era în trecut, ci tocmai în decreștere!

Pe la 1820, acum o sută de ani, la fiecare o mie de locuitori, erau în Germania 44 nașteri pe an. Peste jumătate de veac, pe la 1860, în preajma războiului cu Franța, abia mai erau 36—37 nașteri la mîia de locuitori, iar în 1912 abia mai erau 29, ba sunt orașe germane în cari abia sunt 17 nașteri pe mîia de locuitori!

Un scriitor german spune, că această scădere în sporirea firească a poporului german, este urmarea obiceiurilor rele ce s'au lipit și de acest neam, tocmai fiindcă e vecin cu Franța. Ci-că sute de femei germane să duc la Paris, ca acolo să-și nască în taină copiii pe cari nu și i-ar fi dorit. Acolo apoi să află un institut de crescut copii de aceștia, lăpădași de cătră mamele lor, și acest institut le ia copilul, îl îngrijește, îl crește, îl ferește, — făcînd din el, bine înțeles, Francez.

Și, zic scriitorii germani, — dacă aceste moravuri nu vor putea fi sfîngenite, — apoi nu multă vreme Germania va mai pățea ride de Franța cea închipuită ca o femeie plîpîndă, bolnăvicioasă. Ce va ajunge a să asămăna ei!

Despărjămîntul Turda

al „Asociațiunii“, va ținea un șir de conferințe-prelegeri prin comune, după următorul program:

I. Duminecă în 6 Iulie la 11 ore în Cooc. Duminecă în 6 Iulie la 3 d. m. în Tritiu-de-jos. Trimesul comitetului: Dr. Valer. Moldovan.

II. Luni în 7 Iulie la 2 ore p. m. Harastaș. Trimesul comitetului: Nicol e Rațiu.

III. Duminecă în 20 Iulie la 11 ore a. m. Ceanumare. Duminecă în 20 Iulie la 3 ore p. m. Bei. Trimesul comitetului: Dr. G. Popescu.

IV. Duminecă în 27 Iulie la 11 ore a. m. Grind. Duminecă în 27 Iulie la 3 ore p. m. Luna. Trimesul comitetului: Dr. George Pataceanu.

V. Simbătă în 2 Aug. la ore p. m. Mischiu unde va fi și adunarea generală.

Juliu Vlăduțiu Dr. V. Moldovan
director. secretar.

Mișcare culturală ÎN SĂTMAR

- In folosul Societății teatrale -

Tinerimea română din Chior și jur invită cu toată onoarea la **CONCERTUL**

Mărcuș - Crișan - Barbu

împreună cu dans, ce-l va aranja Duminecă în 6 Iulie n. în Șomcuta-mare (Hotel Central).

Inceputul la 8 ore seara.

Prețul de intrare pentru Concert: Locul I. 5 cor., Locul II. 4 cor. Locul III. 3 cor., Galerie 1 cor. - Biletele de loc I. și II. valorează și ca bilete la dans. Incolo intrarea la dans 2 cor. de persoană, de familie (pân' la 3 membri) 5 cor.

Venitul curat să adauge la „Fondul Teatral“. Suprasolviri marimoase se primesc cu mulțumită și se vor chita pe cale ziaristică.

Comitetul.

Ofertele benevole să se trimită pe adresa dlui Dr. Simeon Butean, avocat Șomcuta-mare, (Nagysomkut).

Ingrijirea cuartirelor e concretută Dnilor: Ioan Butean și Vasile Mic. Costumul național e binevăzut!

Trenurile sosesc la 10 $\frac{1}{2}$ a. m și seara la 8 $\frac{1}{2}$ ore. Trăsuri stau la dispoziție.

Dl adv. Dr. S. Butean, care ne a trimis spre publicare această invitare, - face totodată și următorul călduros apel (chemare) către Românii din ținutul Șomcutei, ca să sprijinească cu toată inima acest Concert dat în scop nobil:

Români Sălăgeni!

E prelegiul cel mai binevenit se ne trezim din nepăsarea noastră, e ceasul al unsprezecelea, cu în cluda tuturor încercărilor meschine îndreptate contra așezămintelor noastre culturale naționale, să ne cerem tot mai mult drepturile noastre la viață și dezvoltare, prin spriginirea și propagarea științei și a înălțării în cercuri cât să

poste de largi, căci numai astfel vom putea fi vrednici de străbunii nostri, cari în vremile de grea cercare și vitrege au stat la culmea chemării lor, apărind aceste bunuri scumpe, de s'a pofit chiar și cu primejduirea vieții. Ținând samă de toate acestea ca incredințat a celor chemați, cu slăruință vă rog, să binevoiți a câștiga cit de mulți spiginiți dintre inteligenți și popor, la Concertul împreună cu pe-trecere de vară, ce să va arangea în Șomcuta Mare la 6 Iulie n. (Hotel Central).

Debutanții Concertului vor fi cîntăreții nostri de operă Stefan Mărcuș, Ionel Crișan și domnișoara Aca de Barbu, - fala cîntăreșilor nostri!

Să prindem cu toții prilegiul rar ca după ostenelele ce zilnic întimpinăm, să ne desfășăm și recreem cu suflălele în ascultarea unor cîntări măestre și dulci, urmînd cu toții fruntașilor reprezentanți a artei naționale; „Bine ați venit!“

Dr. Simeon Butean

Cum să abonează

„LIBERTATEA“

cu adausele ei:

Prețul regulat al foii „Libertatea“ cu toate adausele sale, este 10 cor. pe an, 5 cor. pe jumătate de an. Cu atît o plătesc casinele, hotelele, băncile, cărturarii, negustorii și toți inteligenții cu prindere.

Economilor

le facem însă următoarele prețuri-sezuate:

Pentru 5 cor. pe an (sau 2 cor. 50 fil. pe jumătate de an), li-se trimite „Libertatea“ cu „Foaiă Interesantă.“

Mai punînd 1 cor., așadar pentru 6 cor. pe an (sau 3 cor. pe jumătate de an), li-se dă: „Libertatea“, „Foaiă Interesantă“ și foaiă de glume „Bobîrnacii“, - întocmită de istețul Haralamb Că-lămăr, cel mai bun scriitor glumeț azi la noi.

= **Tuturor abonaților apoi, și celor ce trimit 5 cor., și celor ce trimit 6 cor., le dăm pe de-asupra, de cinste, în fiecare lună o broșură (cărțică) economică, „Spiciurile Economice“, - de tot 12 cărțicele pe an, cu articli și povețe economice!**

Mai ieftin de așa

putem da foile numai celor ce abonează (trimit plata) pentru 5 ori mai multe rînduri de foi pe o adresă. Acestora le dăm:

3 ex. „Libertatea“ cu 5 „Foi Interesante“, fără foaiă de glume, în loc de 25 cor., cu 22 cor. pe an (11 cor. pe jumătate de an). Sau:

5 ex. „Libertatea“ cu 5 „Foi Interesante“, și 5 „Bobîrnacii“, în loc de 31 cor. cu 25 cor. pe an, sau 12 cor. 50 pe jumătate de an.

Și „Spiciurile Economice“ pe de-asupra.

Numai „Foi Interesante“

fără „Libertate“ și celelalte, încă trimitem, dar cel puțin 10 (zece) la un loc. De pildă pentru grupa de copii dela școala e repetiție, pentru tineretul corului sau pentru tinerimea din o uliță, din o vecină-

tate, cere unul singur 10-20-30 „Foi Interesante“. Ele merg toate la el și el le împarte abonaților, ori vin aceia după ele. De fiecare „Foaiă Interesantă“ trimite 1 cor. (pentru 10 foi, 10 cor. pe jumătate de an 5 cor.) și le capătă în toată săptămîna un an de zile!

Faceti-vă, dragi Români, cari azi știți ceti, apostoli ai răspîndirii în acest fel al cetitului prin sate, - de vreți cu adevărat binele acestui neam!

NOUTĂȚI

De vorbă cu abonații.

La numărul de față alăturăm mandate postale (buletine de trimis banii), pentru acei abonați, cari n'au trimis plata și pe jumătatea a doua a anului.

Li rugăm să grăbească a ne trimite plata înainte și pe jumătatea a doua.

Felul cum să abonează foile noastre să vede mai sus (vezi: Cum să abonează „Libertatea“).

- Acei cari au trimis numai pe un pătrar de an sau au fost cerut foile pe credit, mai capătă numai numărul de față. Iar mai departe numai dacă își trimit restanța și pe jumătatea a doua înainte!

- Cei ce ne sunteți cu adevărat binevoitori, stăruiti să între ca abonați noi cit mai mulți din cetitorii din comună, cari nu au încă foi la casa lor.

Vizita prințului Carol al României la Cotroceni. Din București să vestește, că Mercuri la orele 3 d. a. A. S. R. Prințul Carol a venit pe neașteptate la Cotroceni, pentru a vizita pe inginerul Vlaicu, și a să interesa de aproape de împlinirea lui din săptămîna trecută (cînd i-se stricase ceva la motor și oprindu-l a lucra, totuși s'a putut coborî jos fără a suferi vre-o vătămare!) Coborînd din automobil în fața hangarului, prințul Carol a cercetat schimbările aduse vechiului model de mașină și a rămas pe deplin mulțumit. Drept probă a acestei mulțămiri, Prințul a spus:

- Așa cum e mașina aceasta, e mai presus de ori-care construcție germană!

Indată după sosirea Prințului a venit și dl general Boteanu, care era la școala militară de zbor.

Vreme de o jumătate de ceas A. S. Prințul a stat de vorbă cu Vlaicu, cerîndu-i toate lămuririle asupra noului aparat, care urmează să fie gata zilele viitoare.

Părăsînd hangarul inginerului Vlaicu, prințul Carol s'a întors în oraș.

La orele cinci după amiază, dl Vlaicu a primit vizita atașatului militar german și a căpitanului Krey din aviația germană, care în timpul războiului balcanic fusese în slujba Turciei ca zburător.

Atașatul a admirat mult mașina și a spus că aceasta e singura care are toată stabilitatea și nu e expusă să se răstoarne în aier, în timpul virajurilor sau a scăderilor ce ar veni la motor!

La școala militară de zbor s'a făcut o inspecție, iar la orele 6 jum. s'au făcut zboruri de călăringinerul Vlaicu și o parte a ofițerilor piloți.

90.000 de inși duși la America în 10 luni, din Ungaria! Oficiul de numărătoare a acelor ce vin și să duc din America, a încheiat zilele astea numărarea celor sosiți la America din 1 Iulie anul trecut până la 1 Maiu a anului de față (10 luni). Și a aflat că în acest timp au venit la America 884.000 de oameni (aproape un milion), curși din toate părțile lumii. Iar din aceștia peste 90.000, așa dar mai mult ca a zecea parte, - veniți din Ungaria! Napoi din America spre Ungaria s'au întors vre-o 23.000, așadar a 4-a parte, iar trei din patru părți, s'au opril acolo!

Iar dacă adaugăm la asta și pe acei emigranți, cari au mers la Canada și la America de sud și în alte părți ale acelei părți de pământ, putem socoti la cel puțin 120.000 numărul celor ce în 10 luni au părăsit pămîntul fericitei Ungaria.

Cununie. Dl Gavril Codrin și dșoara Sabina Doncea, vestesc sărbarea cununiei lor, care să va ținea Simbătă, în 12 Iulie în biserică gr.-or. din Techereu.

Petrecheri.

Producțiune teatrală împreună cu Dans aranjată cu concursul „Reuniunii femeilor române din Abrud, Abrudsat și jur“ să va ținea în Zlatna, Luni, în 7 Iulie n. 1913 în ziua „Nașterii sf. Ioan Botezătorul“, în Pavilionul de vară a hotelierului Mihail Moldovan.

Să joacă „La Șezetoare“ de Brediceanu. Acompaniarea la pian o susține dșoara Irina Faur.

Venitul curat este destinat în părți egale pentru „Reuniunea femeilor române din Abrud, Abrudsat și jur“, și pentru „Reuniunea femeilor române gr.-cat. din Zlatna.“

Damele sunt rugate, ca, întrucît să poate, să se prezinte în costume naționale! Bilete să pot cumpăra și înainte, ș. a. la casa băncii „Zlăgneana“ și în cancelaria dlui avocat Dr. Candin David, Abrud.

Caz de moarte. În 14 Iunie s-a înmormîntat fruntașul comunei Mocerîș (Bănal) Iosif Goanță, codrean în penzie la Comunitatea de avere, în etate de 62 ani. Preotul Petru Suciu a ținut o prea frumoasă cuvîntarea funebală la sicriul reposatului, arătînd că a fost prețuil de cei ce l'au cunoscut, fiindcă și-a împlinit chemarea lui de român cum s'a putut mai frumos, dîndu-și toată truda să înainteze familia sa în cultură, avînd azi un fiiu la Academia silvanală din Senniș. Odihnească cu dreptii!

Prețioasă lucrare pentru viieri este cartea „Cultivarea viicii, prepararea vinului, morburile și vindecarea

lor", scrisă de dl învățător Daniil Graur, carte aprobată și de ministerul reg. ung. de agricultură, ca fiind foarte potrivită și ca manual de școală. E carte mare, de 278 pagini, cu 149 figuri în text. Prețul 2 cor. și 20 fileri pentru porto. — Să poate căpăta la autor și la „Librăria Națională” S. Bornemisa în Orăștie (Szászváros).

Stipendii dela Gojdu. Conducerea Fundațiunii Gojdu publică concurs pentru darea de stipendii pe anul școlar viitor. Pot cere stipendii stupeții din gimnazii, școale reale, școale de cadeși, facultăți și universități. Cererile au a să înainta „Reprezentanței Fundațiunii Gojdu” în Sibiu, str. Măcelarilor 45., până la 5 August n. a. c.

Amănunte, că ce fel de documente să recer, — să vad în Concursul publicat în „Telegraful Român” dela 24 Iunie n.

In temnița Seghedinului zace azi un venerabil preot român, protopopul Ciurdariu din Dob (in Sătmar) închis pe 3 luni de zile pentru apărarea limbii și legii sale. E om peste 80 ani, tot alb, frumos. Chipul lui îl aduce în fruntea sa revista „Cosinzeana” din săptămîna asta. Tot Românul iubitor de cetiri vrednice, să grăbească a-și abona această revistă, care s'a prefăcut cu totul, fiind foarte interesantă. (Vezi anunțul mai pe larg în Foaia Interesantă).

Despărțămîntul Ceica al „Asociațiunii” își ține adunarea generală anuală la 13 Iulie în comuna Holod (in Bihor). Afară de partea oficioasă, să vor ținea dizertații (cetiri învățătoare) pentru popor, iar după amiază petrecere populară și sara Concert și teatru dat de tinerimea română.

Regimentul 50 din Alba-Iulia a avut de Duminecă până Marți în săptămîna asta frumoase sărbări militare, căci Marți în 24 Iunie s'au împlinit 50 de ani dela marea biruință dela Custoza, care a fost o bravură fără păreche a regimentului 2 de grăniceri români. — Vom aduce dare de samă despre aceste sărbătoriri a vitejiei românești.

Despre suferințele alor 30.000 de Români din Săcuime și despre sălbătecele prigoniri a culturii române, a școlii românești de acolo, scrie pe larg și foarte frumos un bun Român in ziarul „Românul” dela 22 Iun. n. Vom spicui și noi din mișcătoarea descriere.

Turneu Bănuțiu. Dela conducerea societății de teatru să vestește, că in August va face un turneu, dînd reprezentații teatrale, o trupă de vre-o 10 persoane, sub conducerea dlui A. P. Bănuțiu, directorul artistic al Societății. Comitetele filiale de prin orașele cari ar dori ca trupa să vie să joace și in ele, să se înștiințeze la Brașov in curînd, ca să poată face împărțirea.

Logodnă. Dl Iosif Ungur, din Orăștie și dșoara Maria Vestemean din Sibiu, logodiți. Dorim noroc!

Moartea chibritelor (lemnșelor) cu fosfor. Fabricarea lemnșelor cu fosfor (cătranul vechiu,

greu mirositor) este oprită in țară de mai mult timp. Totuși să mai găsească astfel de lemnșe. Cu 1. Iulie intră in vigoare legea cea adusă in treaba asta, care oprește vînderea alor astfel de lemnșe! Negustorii cari mai au in magazinele lor chibrite de acestea, după 1 Iulie trebuie să le nimicească, căci altfel, aflîndu-se încă la ei, vor fi pedepsiți.

A și fost vremea!

Schimbările însemnate in învățatura ce să dă in gimnazii.

— Ministrul de culte (peste biserici și școli) din Pesta, umblă cu gîndul să schimbe temeinic învățămîntul in gimnazii. Că recunoaște și el aceea ce toată lumea simte, că învățatura ce azi se dă in gimnazii, după moda veche, nu să potrivește decit foarte puțin cu cerințele vieții! Inveți acolo de te faci dobă de cunoștințe, de cari îți aduci aminte in viață cu zimbet, ca de niște prostii, fără de cari puteai foarte bine să fii. Iar lucruri, a căror folos să-l vezi, să-l simți in viață, — n'ai învățat decit a zecea parte din acelea cu ce îți umpleai capul!

Ministrul Jankovich vrea înții și înții să împușineze orele (casiurile) de stat in școală. Că azi prea e școala o chinuire a băieților. La cele mai multe gimnazii băieții încep școala la 7 dimineața, mult la 8, și ține într'una până la ora 1 după amiază, adică 5—6 ore neîntrerupt. Asta e așa de obositor, că istovește cu totul pe bieții copii. Să-i ții atîta timp înghesuși și ghîbuiți in cele bănci, e curat un atac asupra sănătății lor, chiar in acești ani cînd ei, plîpînzi și cruzi cum sunt, ar avea mai multă lipsă de mișcare, de traiu in liber, in aer sănătos, ca să se dezvoalte trupul lor. Ministrul Jankovich are de gînd să schimbe așa fel rînduiriile din gimnaziu, că in clasele de jos (1—4) băieții să aibă numai 3 ore de școală pe zi, iar cei mai mari (clasele 5—8) cîte 4 ore.

Limba latină, cu care azi încep copiii in clasa 1, să se înceapă numai in clasa a 5-a ca și greca. Iar limba germană, care azi să începe in clasa a 3-a, să se înceapă din clasa 1, ca s'o poată învăța tinerimea cît mai bine.

Și alte schimbări încă. Precum vedem, in cale bună pornite.

A și fost vremea să se facă!

Dela frați îndepărtați.

Suferințele Românilor din Macedonia, căzuți in zona de putere a Grecilor.

Gazeta „Glasul Victimelor” ce iese in București scrisă de Români din Macedonia, aduce un șir lung de grozăvenii pe cari au avut și au să le îndure nenorocii Români cari, prin noua împărțire a Turciei, au căzut sub stăpînire grecească. Cei cari să vor ținea de Albania, vor avea soartă mai ușoară. Celor ce vor cădea sub puterea Bulgariei, li-s'a făgăduit libertate culturală și bisericească. Dar cei

căzuți sub Greci, sub acești vechi sugători ai neamului românesc și dușmani veninoși ai lui, aceia au zile rele.

„Glasul Victimelor” spune, că o bandă de Greci, 100 soldați sub comanda lui Hristo Carapano, cutreeră satele românești ce li-au venit lor, și cer dela fruntași să se iscălească pe o cerere către guvernul grecesc, prin care să spună că ei doresc să fie Greci! Să li-se dea nume grecesc și să fie jînuși ca Greci!

Directorul școlar Constantin Canachian din comuna Livezi, aproape curat românească, nevrînd să iscălească acea cerere, a fost bătut, legat ca un făcător de rele și purtat pe uliți de hulă! Pe uliți i-se scoate limba afară din gură cu niște clește, ca să se vadă cu ce limbă va vorbi el româneste in țara grecească! Apoi a fost trînit in închisoare și chinul și acolo îngrozitor!

Pe preotul bătrîn Dimitru Tafa din comuna Nanta, pentru că nu s'a dat de grec, l'au legat de șaua calului conducătorului și așa l'au tirat până la orașul vecin de l'au aruncat in temniță!

In Lunguța președintele comunei Costa Gotta, și primarul Vani Hagi, oameni bătrîni, nevrînd să se iscălească Greci, au căpătat cîte 50 de lovituri de ciomag!

Pe drumul dintre Vodena și Tresana doi aromâni, Hristu Dimitru și George Ciama, au fost aflați uciși!

In alte părți tot așa. Ci-că e o goană sălbatecă și ticăloasă din partea Grecilor asupra Aromânilor căzuți sub jugul lor. Vor să-i stîrpească de pe-acolo, că preas oameni harnici și jîn la neamul lor!

Sărman neam românesc! In cîte părți rod cîinii și hienele la trupul teu!

Oare cine-i mai de vină?

— O biserică încuiată de 8 luni. —

De pe Tîrnave, Iunie 1913.

Dle Redactor,

In harnica comună românească Biea, de pe Tîrnava-mică, biserica gr.-cat română din 8 Novembre 1812 până in ziua de azi este încuiată din partea poporului de acolo. Pricina este, că poporul dorește a avea de preot al lui pe tînărul Vasile Mărginean, fost administrator in anul de doliu in comuna lor, iar Conzistorul dela Blaj le-a numit de preot pe un alt preot mai bătrîn. Căci, să spune, că un preot tînăr trebuie mai înții să muncească in o comună mai slabă Poporul însă nu voește acum să primească decit pe tînărul preot Mărginean, pe care l'a cunoscut și l'a iubit din slujba sa de probă din anul de doliu, și pe care »Asociațiunea» l'a premiat in vara anului 1912 cu 50 cor. pentru munca dezvoltată in stînul Despărțămîntului Blaj a »Asociațiunii» Din această pricină Bienii au petrecut Crăciunul, Boboteaza, Paștile și Ru-

saliile, fără slujbă in biserică! Și zic că vor mai petrece așa cu biserica încuiată, până cînd Blajul le va da pe preotul iubit și dorit de ei.

Eu, care scriu acestea, le dau in foi numai pentru că aflu că e totuși lucru prea de nesuferit ca o biserică să stea închisă 8 luni de zile! Și prea durează mult încordarea între un popor și conzistorul seu, fără ca ori unul ori altul să se plece și să îngăduie.

Vădit că poporul din Biea, dacă ține la rînduială din sinul bisericii sale, trebuie să vadă, că s'a pus peste lege. Căci legea bisericii gr.-cat. dă drept conzistorului a numi de preot pe cine el află de bine și unde află de bine. Și își poate lua ori cînd preotul și-l poate trimite in altă parochie, — fără să întrebe poporul de-i place ori nu. Așadar împotrivirea poporului gr.-cat din Biea, e o nesupunere față de legea sa bisericească. Asta-i adevărat.

Dar și aceea e adevărat, că și veneratul Capitol din Blaj trebuie să țină, macar in anumite cazuri, samă de dorința poporului. Mai ales acolo unde chiar el i-a dat pe un timp oarecare de preot pe cutare, și acela s'a știut face iubit poporului. Dacă acum poporul îl cere ca să-i rămînă acolo de tot, ce rău e acesta, Doamne, ca să lași de păstor pe cel iubit de popor? Că un astfel de păstor va putea face lucruri frumoase cu poporul seu, pe cînd cel trimis peste voia lui, ori chiar contra voinței lui, acela va fi un organ mort in comună, care nu va putea face nimic, doar zarvă și amar!

Acum, mă întreb eu, ca un privitor din depărtare la stările triste din Biea, oare cine e mai de vină: poporul, care să pune pe sine peste dreptul mai marilor sei, ori Capitolul, care ar putea lăsa ceva din „dreptul” seu și ar putea face o bucurie mare unui sat întreg?

Am dori ca acestei stări de lucruri să i-să pună cît mai curînd capăt spre mulțumire deplină!

Tîrnăveanul.

POSTA REDACȚIEI

Ioan Toma. „Advocatul popular” se găsește de vînzare la „Librăria S. Bornemisa” in Orăștie. Prețul nelegat cor. 2.50, iar legat cor. 3.50. Pentru postă trimite deosebit 30 fileri, ori dacă vrei să-l capeți recomandat 55 fileri.

Mai multora. Cartea cu cele 22 mustre de rugări pentru a putea scăpa de cătănie nu se trimite nimănui cu ramburs; de aceea toți, cari ați cerut-o fără să trimiteți bani înainte, cor. 2 ori 2.25 cu recomandație cu tot; trimiteți bani, cari altfel nu vi se trimite.

S. Iancovici. Carte ca să inveți un-gurește află la „Librăria S. Bornemisa” in Orăștie. Prețul ei e 80 fileri trimisă franco.

„Foaia Interesantă” de pe 1912

o avem legată in volum! Celor-ce au fost trimis bani pentru ea, — li-s'a trimis tuturora! — Prețul 1 cor. 40 fil. franco! — Tot așa volumele de pe anii de mai nainte!

„Cele mai frumoase!”

Așa să chiamă volumașul de poezii populare scoase acum de sub tipar de „Librăria Națională” dela Orăștie, poezii aiese de dl Seb. Bornemisa, redactorul revistei „Cosinzeana”.

Cel cărora vă plac poeziile populare (și la toată lumea plac pentru farmecul din ele!), cumpărați-vă această cărticică de poezii populare și veți avea o neîncetată plăcere citindu-le, căci ele sunt într-adevăr, cum le spune titlul cărții: „Cele mai frumoase”!

Prețul 60 filerl, trimise franco.

Nouă bucurie vestim fraților noștri Români:

Icoana cu chipurile
lui

HORIA, CLOȘCA, CRIȘAN

a fost scoasă de sub tipar! E o Icoană națională, lucrată cu multă grijă, în colorii, și să află de vânzare la „Librăria Națională” S. Bornemisa din Orăștie (Száváros).

Icoana capilor revoluției dela 1784, e făcută după chipurile care s-află în Muzeul-Bruckenthal din Sibiu; chipuri de pe vremea lui Horea, făcute de un pictor de atunci la cererea guvernatorului Ardealului, ca să rămână chipul răsculătorilor țărani. De pe acele tablouri din Muzeu s'a luat fotografie, iar după fotografie a făcut Librăria Icoana asta. Așadar e chipul cit să poate de credincios a eroului Horia și a soțiilor sei.

Să poate căpăta pentru suma de 2 cor. 50 fil. franco, — iar franco-recomandat (când e sigur, că nu se perde pe post), pentru cor. 275.

— Cei care comandă la un loc 10 bucăți, le capătă în loc de 2750, cu numai 21 cor.!

Cereți toți această Icoană frumoasă, care e o podoabă vrednică a casei fiecărui Român.

Prețul să-l trimiteți înainte, căci cu ramburs nu se trimite Icoana!

* Pentru America prețul e următorul: 60 cenți o Icoană singularică, franco recomandat!

Donă Icoane luate de-odată să trimit franco recomandat pentru 1 dollar!

— Tot aci și tot cu acel preț:

„Intrarea lui MIHAI VILBAZUL în Alba-Iulia”.

Cine comandă amindouă chipurile de-odată, cruță cheltuiala de postă la unu din ele! Cu 4 cor. 70 fil. (în loc de 5 cor.) le capătă pe amindouă franco, sau cu 4 cor. 95 franco-recomandat, în loc de 5.50.

* Pentru America:

Amindouă Icoane, alui Mihai și alui Horia, cumpărate de-odată, să trimit pentru 1 dollar franco recomandat!

Trimiteți prețul înainte la:

„Librăria Națională”
S. Bornemisa
Orăștie Szászváros.

Candidat de avocat.

Caut un candidat de avocat cu praxă; intrare în 1 Iulie c.

Dr. Ioan Pop
advocat
A-Iulia - Gyulafehérvár.

(1018) 3-3

Doi băeți.

Să caută doi băeți din casă bună, cu una sau două clase gimn., reale sau civile, — ca ucenici în prăvălia dlor

B. Popovici și Fii
din Hațeg.

1-3

Condițiuni favorabile.

De vânzare.

O casă dimpreună cu prăvălie, are drept de trafic și licență pentru beutură! Casa e situată în colț, locul e foarte cercetat, str. Timișorii. Casa constă din 6 odăi, două culini, șoproan, grădină, cocini, fântână și altele.

Locul e a unui Român și cercetat de Români. Cît e posibil iarăși un Român va fi preferit.

Amănunte a se adresa la

I. V. Subota,
comerciant, VERSEČZ

1-3

In Bobilna

(lingă Orăștie), e de vânzare din mână liberă casa Wiltschek.

Casa stă din: o prăvălie, local de crișmă, 2 odăi, cugă, grădină, grajd, ghetariu.

In casă e licență de crișmă.

Informații la: Steiner Gașpar în Uroiș (Arany), la Wiltschek Jakab în Deva și la Kohn Mor în Orăștie.

1-3

Anunț.

In piața mică din Sasbeș, la loc de frunte și foarte frecventat, se poate lua în chirie imediat un local de prăvălie, în condiții favorabile, dela

»Agricola»

1-3

bancă populară societate pe acții în Sasbeș

O guvernantă,

care vorbește bine românește și nemțește, află aplicare pe lunile Iulie și August pe lingă condiții favorabile.

— Adresa o dă administrația „Libertății”.

(1019)

3-3

60 stingini de lemne de foc

să află de vânzare în comuna Ludesti (pe valea Beriului, lingă Orăștie). Lemne sănătoase, din postul Paștilor făcute.

Să vind: la fața locului, cu 12 cor. stinginul (de 4 metri. Lemne de 1 metru de lungi). Să află la loc bun de dus, aproape de drumul de car, la ses.

Aduse în oraș (la Orăștie) să vind cu 24 cor.

A să adresa la:

Georgesc Adam
din Ludesti.

(1024) 2-2

Moșie de vânzare.

In comitatul Hunedoarei, 6 kilometri depărtare de două orașe, este de vîndut o moșie foarte frumoasă, în mărime de 112 jug. cat., de care să ține și drept de pășune și pădure, asemenea și edificii economice și locuințe frumoase.

Această moșie să vinde cu preț foarte favorabil.

Adresa proprietarului o dă administrația acestei foi.

(1009) 6-6

Mașină de scărmanat lînă

cu scărmanătoare cu tot, invitată cu calu, în stare bună, —

e de vânzare

cu preț favorabil. O vind din cauză familială.

Prețul și informații mai de aproape dă proprietarul, — a cărui adresă o dă administrația foi.

(1022) 2-3

Fărină, — Tărițe.

Fărină de cea mai aleasă calitate, pentru pâne bună și aluaturi (prăjituri), — precum și tărițe, vă recomandă în ori-ce cantități, cu prețuri moderate,

Abrahám Manó

(991) 8-

Orăștie (Szászváros).

Cele mai desăvârșite
Legături de vătămătură

cunt cele ces. și reg. privilegiate cu pollete pneumatice de gumi.

Legători de pîntece pentru bărbați și femei contra ori căror morburii din jos a pîntecului, și contra foalelui atîrnător.

Gummi ciorap pentru vine umlate.

Picioare și mâni măiestrite pe samsputași (cătași).

Mașini ortopedice pentru umbiat și sprigint

Corsete artificiale și spiginitoare.

Ținătoare oblu pentru copii și fete crescute strîmb precum și ori-ce articli de lipsă la

Îngrijirea de bolnavi, pregătește după cele mai moderne sisteme cu prețuri favorabile de fabrică.

Cel mai nou catalog ilustrat cu 3000 chipuri, și instrucție de întrebuințare, trimite gratis și franco:

Fabrica ces. și reg. privilegiată de bandage (legători) și de articli igienici de gummi:

(773)21-

I. Keleti, Budapeșt, IV. Prov. Koronahereeg u. 17

Telefon Nr. 188

CAPITAL SOCIAL Coroane 1.200.000.
Giro-Conto la „ALBINA”. — Postsparkassa ung. 29 349

Telefon Nr. 188

„Banca Generală de Asigurare” societate pe acții în Sibiu (Nagyszeben) — este:

întîia și singura bancă de asigurare românească, înființată de băncile românești de împrumut din Transilvania și Ungaria.

Prezidentul direcțiunei: **Parteniu Cosma**, directorul-executiv al „Albinei” și prezidentul „Solidarității”.

„Banca Generală de Asigurare” face totfelul de asigurări în deosebi: asigurări contra pagubelor din foc și asig. asupra vieții în cele mai favorabile combinațiuni.

Asigurările să pot face la oricare bancă românească (Institut de credit), precum și la agenții și bărbații de încredere al Societății. — Prospecte (îndrumări și lămuriri), tarife și informațiuni să dau gratis și îndată

Persoanele cunoscute ca acviziatori buni și cu legături, pot fi primite ori-cînd în serviciul Societății.

„Banca Generală de Asigurare” dă lămuriri gratuite în ori-ce treburi de asigurare, fără deosebire că acele asigurări sunt făcute la ea sau la altă societate de asigurare.

Cei interesați să se adreseze la: „Banca Generală de Asigurare”, Centrala din Sibiu—Nagyszeben ori la Agenturile ei principale din Brașov (Bl. „Albina”) și Arad (Józsefherceg-ut 1/a). În Orăștie la „ARDELEANA” (di Simion Dămăian, funcționar).

(1011) 5-32

OLIVIU PASCU,

= inginer diplomat =
ORĂȘTIE—SZÁSZVÁROS
Strada Berilului Nr. 8.

Întreprinde ori-ce lucrări tehnice și anume: măsurări de pământ, de păduri, parcelări, corecții de hotar, brazde, cît și desemnări de mape și schițe.

Pregătește planuri și preliminare privitoare la ori-ce-fel de clădiri și alte lucrări; edifică vile, case de locuit, clădiri economice, plafoane, și poduri de betonarmat, șosele, trenuri normale, trenuri economice și industriale, canale, apeducte, jilpe, etc.

Intereseții sunt rugați să adresa cu încredere firmei, care cu plăcere le va sta la dispoziție!

3-28
(1023)

Carol König

pictor de odăi,
de firme și zidiri,

ORĂȘTIE, Piața riului Nr. 7.

(986) 8-26

VINURI

vechi și noi — de vîndut!

Adresați-Vă cu toată încrederea la proprietarul de vii din Șiria (Világos), PETRU BENEĂ, căci Vă trimite numai *vinuri bune, curate* și pe lingă prețurile cele mai moderate!

Vinuri vechi: Vin alb 82 fl., Rizling 86 fl.,
Roșu 1 cor. Siller 84 fl.
Carbenet 1 cor. 10 fl.

Vinuri noi: Alb 64 fl., Siller 66 fl., Rizling 68 fl.

Rachle de trevere (comină) K. 160.
Rachle de comină, specialit. K. 220.

Prețurile sunt semnate după litru, în fileri. Vinurile și rachia să expedieze sub îngrijirea proprie, dela 50 litri în sus, cu rambursă. *Vase împrumutate pe timp de 2 luni.* Pentru calitatea vinului garantez:

PETRU BENEĂ,
proprietar de vii în Șiria Világos, (Arad. m.)
15-20 (947)

Secretul meu.

Sistemul meu, de a cumpăra cu bani gata toamna, marfă de mîna întîie, — îmi face cu puțință a pune în vânzare

Vinuri bune, curate, exclusiv din Ardeal, — pe lingă prețurile cele mai ieftine!

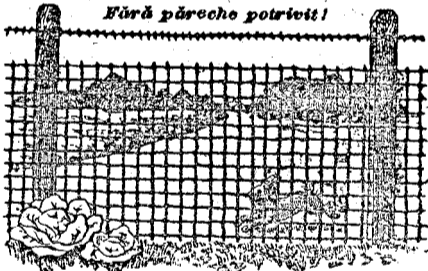
Fă o probă cînd ai la casă un botez, o cununie sau altă sărbătoare familiară.

Prețurile: dela 70 fileri în sus. Felurite soiuri curate.

(571) 50-50 HANS STEPHAN!
hotelier, Orăștie (Szászváros).

Garduri, tare ieftine!

Produceție indigenă!
Fără păreche potrivită!

(994) Ușor de montat! 8-20

Neamărate scrisori de mulțumită adevărate că

Teșetura de drot „HUNGARIA“ e neîntrecută, distinsă!

Să face din drot răsucit. Prețul pe metrul pătrat 32 fileri și mai mult.

Să comandă numai la fabricantul

Alexandru Haidecker,
fabrică de funii de drot și de garduri de drot în

Budapesta, VIII., Ūllői-ut 48/55
Serviciu repede, favorabil și punctuos.
— Catalog ilustrat, gratis și franco!

AVIZ!

Celor , în cazuri triste de moarte, au trebuință a cumpăra *coș uguri, cruci*, etc. simple și împodobite, la subscrisul se află mai estin ca ori-unde!

Un coșciug, care s'a vîndut pîn'acum cu 25 fl. îl vînd cu numai 18 fl.!

Rog pentru binevoitorul sprigin

Cu toată stîmă:

Dumitru Martîn
măestru măsar în Orăștie.

Strada Cetății Nr. 15 (Casa proprie)
Lîngă casa orașului.

(921) 12-

Placa de piele „KOLLARIT“

prin compeziția sa elastică, asigură contra furtunei și rezistentă vremii, fără miros, trasă cu compeziție de cauciuc, — este cea mai bună materie de coperit, și **infinit trainică!**

Pentru coperirea coperișelor vechi de *șindilă* e deosebit potrivită.

Nu trebuie nici feștită, nici unsă cu zamă de var.

Deposît exclusiv la:

Magazinul de scinduri:

C. Baicu

(978) 10-10 Orăștie—Szászváros.

Tot aci: Cel mai ieftin material de zidit: lemne, scinduri, grînzii, pe cari, în urma norocoaselor cumpărări mai nouă, le pot da mai ieftin ca ori-și-cine! Tot așa: țigla vestită de Zombolya, trestie, cement, cule și tot ce e de lipsă la edificări!

Cercetați cu încredere!

Magazinul de lemn și scinduri

alui **C. Baicu,**
din ORĂȘTIE

Dela 1878! Pretutindenea cu efect, renumit, plăcut, și întrecînd toate leacurile de casă! — e BALSAMUL apotecarului Thierry A.

Numai cu marea călătorie verde e veritabil.

Allein echter Balsam aus der Schatzkammer der Apotheke des A. Thierry in Pregrada bei Kohlsch-Sauerbrunn

Scutit prin lege.
Acest balsam: 1. Are putere de vindecare neajunsă la bolnavii de plămîni și de pept, ușurează catarul, împiedcă dezvoltarea morburilor. 2. Foarte bun la dureri de gît și răgușii. 3. Înceată ori-ce febrință. 4. Vindecă morburii de ficat, de stomac, astma, răul ce vine din stomac. 5. La morburii de hemoroidă și trupul din jos. 6. E purgativ ușor, curățător de sînge, face poftă de mîncare. 7. Bun la durere de dinți, contra mirosului greu din gură. Întărește gingiile și dinții. 8. Efect sigur contra limbricilor. 9. Vindecă ranele de pe trup, orbanț bube, rane de arsură, de îngheț, — alină durerea de cap, zoruiala, durerea de urechi, junghiurile! Să fie la fiecare casă, mai ales cînd umblă boale lipicioase, influență, coleră, etc.

Grijiți să fie chipul verde al Calugăriei!

Acest balsam, luat înainte de culcare o linguriță două, cu zahăr, ori și fără el, înseamnă odihnă sănătoasă.

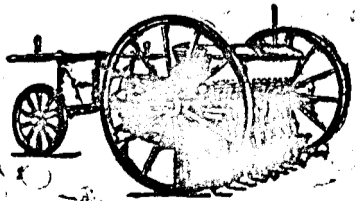
Vindecarea ori-cărui falsificat, imitație, ori alte balsamuri cu același alt pe ele, e oprită prin lege.

12 sticle mici, 6 mari sau 1 sticlă de familie, costă 5 cor. 60 fl. Cereri mai mici ca 12 sticle mici sau 6 mari, nu să trimit. La comande mai mari, reduceri însemnate de preț. Să capătă în mare la drogeriile: *Theilmayer și Seitz, Hochmeister Utodal, Radanovits Testvérek* din Budapesta, — și în toate apotecile din țară. Cei-ce nu îl află aproape, să-l ceară la:

A. Thierry, Apot. la ingerul păzitor Pregrada (I. Rohitsch-Sauerbrunn)

Frații GÖMÖRI, Magazin dela fabrică Budapesta, IX., Boráros-tér Nr. 2.

Reprezentanța generală pentru Ungaria a fabricii de mașini și turnătorie de fier *K. & R. Jezek* în Blansko.

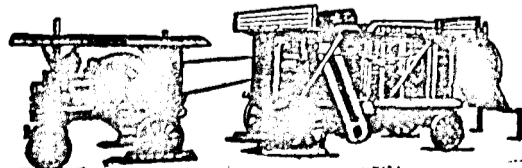

Recomandăm mașinile de sămănat, construcție tare, cu aparat de săpat și sămănat cucuruz, sistemul cel mai nou, care corăspunde într-o toate timpulul de față.

(1017) 4-12

Mașinile de îmblătit cu motor, instalările de mori și mașinile de îmblătit, pe cari le-au liferat firma **FRAȚII GÖMÖRI** sunt bine primite în toată țara, de aceea ne recomandăm onorașilor economi.

Mal departe recomandăm următoarele mașini speciale: tăvăluguri pentru zdrobirea pletrășului cu suluri de piatră și cilindru cernător, spre a se folosi la petriș mărunt și mal mare; cum și a se mîna cu apă, abur sau motor. Mașini pentru fabricarea de cărămidă. Instalări complete pentru țiglarie, mașini pentru producerea cimentului și spargerea petril. Cumpărători serioși, cari se interesează de mașinile noastre, îl cercetăm noi acasă personal pe speșele noastre, prin ceea-ce cumpărătorii cruță proviziunea agentului, ajung deci mai ieftin în posesiunea mașinei și sunt siguri de cel mai bun serviciu.

Garnituri de îmblătit cu motor: distinsă cu numărăose premii prime, liferăm pe lingă depună garanție și condiții avantajoase de plată. Pentru instruirea la purtarea mașinilor de îmblătit trimitem gratis un monteur la fața locului.